

Novičok, jed ruskej tajnej služby alebo dezinformácia Západu?

Branislav Krasnovský

16. októbra 2020 **✝ Spoločnosť**

Pojem Novičok a udalosti s ním spojené sú v súčasnosti v spoločnosti všeobecne známe. Možno povedať, že verejnosť zaujala k správam o Novičoku v podstate tri základné postoje. Časť Novičok absolútne nezaujíma, časť vníma Novičok v intenciách americkej a európskej propagandy ako zákernú zbraň Ruska, ktorou Rusi odstraňujú nepohodlné osoby a časť vníma informácie Američanov a Západu o Novičoku ako dezinformácie a aktivitu západných spravodajských služieb, ktoré mimochodom potvrdili aj neexistujúce zbrane hromadného ničenia v Iraku...

Oficiálne bolo práve na základe amerických dezinformácií o irackých zbraniach hromadného ničenia prijaté rozhodnutie uskutočniť druhý vojenský útok spoločných síl USA a NATO proti Iraku, čo zároveň znamenalo koniec Saddámovho režimu. Žiadne iracké zbrane hromadného ničenia sa však po porážke irackých jednotiek nenašli, ba ani dodnes sa tak nestalo a Američania tak povýšili dezinformácie na jednu zo svojich základných pracovných metód.

Novičok a jeho vlastnosti

Ohľadom Novičoku možno jednoznačne povedať, že existuje. Ide o skupinu nervovoparalytických látok, ktoré v bývalom ZSSR vyvíjali v rokoch 1970-1991, a je pravdepodobné, že ruské vojenské laboratória pokračujú vo vývoji nervovoparalytických bojových látok na báze Novičoku aj dnes. Nie je na tom nič zarážajúce, nervovoparalytické a chemické jedovaté látky vyvíja viacero krajín sveta a rôzne chemické jedy patria do arzenálu takmer všetkých tajných služieb. Američania majú svoj VX, tvrdia však že Novičok je podstatne ničivejší, ako americkou CIA používaná látka VX.

Dnes sa vie, že Novičok existuje v rôznych formách s rozdielnymi chemickými vlastnosťami. Najznámejšie modifikácie Novičoku (A-230, A-232, A-234, A-242, A-262) sú smrteľne jedovaté, pri požití pôsobia ako inhibítory acetylcholinesterázy. Ako antidotum pri otrave sa používajú látky na báze Pralidoximu a atropínu.

Dňa 14. januára 2019 sa na zasadaní výkonného výboru Organizácie pre zákaz chemických zbraní doplnili všetky spomenuté modifikácie Novičoku (A-230, A-232, A-234, A-242, A-262) do zoznamu zakázaných toxických otravných látok, stalo sa tak po otrave Skripalovcov v Spojenom kráľovstve (bližšie ďalej v článku). Ide v podstate o prvé rozšírenie a doplnenie zoznamu od roku 1993.

Vývoj látky A-230 sa začal v roku 1973 a látky A-232 v roku 1975. Išlo o tajný sovietsky program vývoja nervovoparalytických látok a jedov s cieľom vytvoriť chemické zbrane IV. generácie, pričom Sovietsi značne zaostávali v tejto oblasti za Američanmi. Tajný sovietsky program Foliant na výrobu nových bojových otravných látok pokračoval až do rozpadu ZSSR v roku 1991.

Za Jelcinovej éry veľkú časť bývalých sovietskych chemikov, ktorí pracovali na programe Foliant získali Američania a zapojili ich do výroby vlastných bojových otravných látok a jedov. Najznámejším z tejto skupiny sovietskych vedcov bol organický chemik a doktor chemických vied, profesor Vil Sultanovič Mirzanov, ktorý od roku 1995 žije v USA. Mirzanov ako prvý informoval o látke Novičok, pričom sám pracoval na úprave A-232 (Novičok 5), do roku 1993 vyvíjal modifikácie Novičok 7 (A-234, A-252, A-262). Za spoluprácu s Američanmi ho ruská tajná služba zatkla a uväznila, vďaka americkému tlaku ho však z ruského väzenia v Jelcinovej ére prepustili.

Vladimír Uglev, ďalší z ruských chemikov, ktorý takisto pracoval pre Američanov, poskytol aj odborné informácie ohľadne otravy Navalného. Podľa jeho slov bol Navalnĭj otrávený približne 3 hodiny pred odletom lietadla. Vladimír Uglev, ktorý pracoval v tíme sovietskeho chemika Kirpičjova v rokoch 1972 – 1988, tvrdí, že táto skupina vyvinula niekoľko desiatok modifikácií Novičoku (rozličné prekurzory) pre rôzne druhy použitia, ktoré sa však neujali.

Uglev tiež odišiel do USA, kde pokračoval vo svojej profesii pre Američanov, ktorí vyvíjali veľmi podobné nervovoparalytické látky ako Novičok. V roku 1990 poskytol Uglev cenné informácie a základné vzorce Novičoku nemeckej rozviedke, takže Nemci už od roku 1990 Novičok poznajú a podobne ako Američania, Francúzi i Briti sú rovnako schopní laboratórne ho vyrábať. Novičok a protijedy proti Novičoku skúmali aj vo švédskych a nórskech laboratóriách, takže vysoko pravdepodobne sú aj Švédi a Nóri schopní Novičok vyrábať. Informácie o Novičoku sú k dispozícii pre celé NATO, bojové látky na báze Novičoku dnes vyrába aj Irán a s veľkou pravdepodobnosťou aj Turci.

Podľa informácií ruských odborníkov (doktor chemických vied Igor Rybalčenko, vojenský expert) Američania majú Novičok (A-234) k dispozícii od roku 1998, chemický vzorec a hmotnostné spektrum A-234 sa nachádzajú v Spektrálnej knižnici NIST98 amerického Národného inštitútu pre štandardy a technológie (NIST). Do databázy Národného inštitútu vlžil vzorec Dennis K. Rohrbaugh, expert z Edgewoodskeho centra chemického vývoja americkej armády, rovnaký záznam má k dispozícii aj Britská chemická spoločnosť, pričom Novičok boli podľa ruského odborníka schopní vyvíjať aj Česi.

The image shows two side-by-side screenshots from chemical databases. The left screenshot is from ChemSpider, displaying the chemical structure and name 'A-234 (Nerve agent)'. The right screenshot is from the NIST98 database, showing the mass spectrum for 'N-(2-Ethyl hexylphosphoryl)-N'-diethylacetamide'. The mass spectrum table is as follows:

m/z	47	51	69	99	82	24	100	41	129	55	141	171	188	221	197	9
Relative Abundance	55	25	100	90	63	53	100	20	129	65	158	13	188	10	220	16
Masses and Abundances	47	51	69	99	82	24	100	41	129	55	141	171	188	221	197	9

Zdroj: ChemSpider, NIST

Podľa informácií Mirzjanova a Ugleva sa Novičok A-232 nikdy nedostal do výzbroje sovietskej armády. Skúšky síce úspešne prebehli ešte v roku 1989 na sovietskej základni Nukus v Uzbekistane, no rozpad ZSSR znamenal aj koniec Sovietskej armády. Do Uzbekistanu prišli Američania, ktorí základňu obsadili, čo potrebovali odviezli do USA a zvyšok chemických látok zničili. Vladimír Uglev tvrdí, že Sovietsi vyrobili maximálne 200 kg Novičoku, ktorý sa ale dostal pod kontrolu Američanov.

Otravy spôsobené Novičokom

1. Otrava Andreja Železnjakova

V máji 1987 sovietsky chemik Andrej Železnjakov pracoval s Novičokom A-232 v špecializovaných laboratóriách v Moskve. Kvôli chybe materiálu sa malé množstvo nervovoparalytickej látky dostalo do

ovzdušia, a Andrej Železnjakov sa otrávil. Ako neskôr uviedol, pred očami sa mu zrazu objavili červené a oranžové kruhy, začalo mu zvoniť v ušiach, zatočila sa mu hlava a začalo mu vynechávať dýchanie. Spadol a stihol oznámiť, že sa otrávil Novičokom A-232. Okamžite mu dali antidotum, načo sa jeho stav čiastočne zlepšil a prikázali mu, aby išiel domov. Po ceste domov sa však jeho zdravotný stav opätovne zhoršil, Železnjakov znova odpadol a začal trpieť aj halucináciami. Bol prevezený do najbližšej nemocnice a odtiaľ do špeciálneho centra N. V. Sklifosovského.

KGB sa snažila informácie o otrave Železnjakova udržať v tajnosti, no odborníci v centre N. V. Sklifosovského požadovali niektoré doplňujúce informácie, aby mohli Železnjakova efektívne liečiť. Ten medzitým ležal takmer 10 dní v bezvedomí, ďalších 8 dní bol udržiavaný v reanimácii v umelom spánku. Napriek modernej liečbe a používaniu protijedov sa Železnjakovov zdravotný stav prudko zhoršil. Diagnostikovali mu toxickú hepatitídu, ktorá prerástla do cirhózy pečene. Postupne stratil schopnosť chodiť, nekontrolovateľne sa mu triasli ruky, strácal pozornosť, schopnosť čítať, dostal chronický zápal trojklanného nervu, neskôr sa uňho rozvinula depresia a epilepsia. Tento stav trval niekoľko mesiacov, následne sa jeho stav čiastočne zlepšil, no už nikdy sa nedokázal vrátiť k práci a ostal na invalidnom dôchodku. Dostal špeciálnu štátnu penziu, no po piatich rokoch v roku 1992 zomrel na infarkt a zlyhanie organizmu.

Dnes sa pri liečbe látok na báze Novičoku používa atropín, pralidoxim a obidoxím, galantamín. Američania a NATO venujú liečbe nielen Novičoku, ale aj iných bojových chemických látok značnú pozornosť. V prípade Novičoku väčšina sovietskych vedcov, ktorí participovali na jeho vývoji od začiatku tvrdí, že sa rozkladá do štyroch mesiacov, je však oveľa toxickejší a poškodenia organizmu, ktoré spôsobí, sú trvalé,

2. Otrava Ivana Kivideliho

V roku 1995 bol v Moskve Novičokom A-232 otrávený abcházsky bankár Ivan Kivideli (1949-1995). Pochádzal z gréckej rodiny, ktorá sa do Suchumi prisťahovala ešte pred rokom 1918. Kivideli podnikal v ropnom priemysle, vlastnil niekoľko médií a televízií v jeľcinovskom Rusku, následne sa stal šéfom banky Rosbiznesbank.

V temných 90. rokoch, po rozpade Sovietskeho zväzu, sa Rusi politicky, hospodársky i vojensky úplne otvorili Američanom. To tiež znamenalo, že Američania úplne vyrabovali Rusko – vojensky aj ekonomicky, situácia v Rusku v tom čase bola katastrofálna. Naopak, Američania mali v období prezidentovania Billa Clintona, súčasníka ruského prezidenta Jeľcina, jedinýkrát po roku 1945 výrazný prebytkový rozpočet, aj vďaka tomu, že mohli doslova vyrabovať Rusko a postsovietsky priestor.

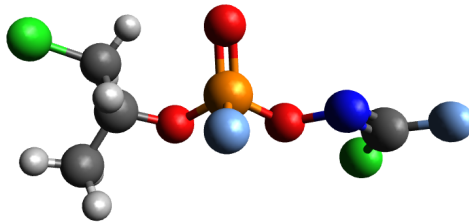
Ivanovi Kividelimu sa v privatizačnom biznise darilo, mal však množstvo mocných politických nepriateľov, s ktorými sa stretol v nelútostnom privatizačnom zápase o postsovietske zdroje a ekonomický priestor.

Ivan Kivideli bol otrávený 1. augusta 1995 v jeho kancelárii Rosbiznesbanka na Mýtnej ulici v Moskve. Na membránu slúchadla telefónu bol nanesený Novičok A-232, a vždy keď membrána pri telefonovaní vibrovala, dostávala sa toxická látka cez kožu do Kivideliho organizmu. Po niekoľkých hodinách zlyhali Kividelimu obličky, upadol do kómy. Krátko púo tom, ako bol prijatý na jednotku intenzívnej starostlivosti, dostal mozgovú mŕtvicu. Kivideli bol liečený aj liekmi na báze atropínu, čo jeho stav dočasne čiastočne zlepšilo. Až keď polícia neskôr počas vyšetovania zistila, že Kivideli bol otrávený Novičokom A-232, si

lekári uvedomili, prečo ich liečba nezabrala. Kivideli zomrel na následky otravy 4. augusta 1995. Ako sa neskôr zistilo, jed aplikoval na membránu telefónu jeho blízky priateľ, Vladimir Khutsishvili.

Okrem Kivideliho zomrela aj jeho sekretárka, Zara Ismailova, a tiež jeho piati námestníci, ktorí sa zúčastňovali porád v kancelárii riaditeľa Kivideliho. Možno teda povedať, že modifikácia Novičoku A-232 je veľmi brutálna a smrteľná.

V súčasnosti sú známe informácie, podľa ktorých existujú aj tzv. „špinavé modifikácie Novičoku“, ktoré sa mohli dostať do rúk ruského podsvetia. Ruská polícia v 90. rokoch vyšetrovala chemika Leonida Rinka, ktorý tiež pracoval na sklonku existencie ZSSR na vývoji Novičoku, a ktorý bol podozrivý z predaja Novičoku v kriminálnych kruhoch, vrátane Čečencov. Leonid Rink predával ampulku s jedom za približne 1 500 amerických dolárov, a svojim klientom tvrdil, že smrť obete bude pripomínať infarkt. Leonid Rink bol odsúdený za predaj nebezpečných látok na rok väzenia. Je však vysoko pravdepodobné, že tieto „špinavé“ a menej účinné formy Novičoku má dodnes k dispozícii nielen ruské podsvetie.

3D štruktúra A-232, zdroj: wikimedia commons

3. Otrava Jemeljana Gebreva

Jemeljan Gebrev, podnikateľ z Bulharska bol majiteľom spoločnosti Emko, ktorá sa špecializovala na vývoz zbraní. Otrávený bol 28. apríla 2015 v Sofii. Na recepcii spoločnosti, ktorá sa uskutočnila pre obchodných partnerov, sa Jemeljan Gebrev zrazu začal cítiť zle, odpadol a následne upadol do kómy. Spolu s Jemeljanom Gebrevom sa náhle zhoršil stav aj jedného z riaditeľov spoločnosti Valentina Takčieva a Christa Gebreva, Jemeljanovho syna. Tí neboli na recepcii, krátko pred recepciou sa však s majiteľom spoločnosti Emko Jemeljanom Gebrevom stretli v kancelárii spoločnosti.

Jemeljan Gebrev strávil v nemocnici približne mesiac, potom sa jeho stav začal zlepšovať, takže ho prepustili z nemocnice. Začiatkom júna sa jeho zdravotný stav opätovne zhoršil a Jemeljana Gebreva museli opätovne hospitalizovať. Fínske laboratórium VERIFIN, ktoré sa špecializuje na chemické zbrane, zistilo v tele Gebreva stopy dvoch organofosforových zlúčenín, podrobnejšie informácie však dnes už nie sú k dispozícii – analytické vzorky sa z fínskeho laboratória záhadne stratili. Jedno je však isté, ruskí agenti do fínskeho laboratória prístup nemali.

Je pravdepodobné, že Gebrev bol otrávený látkou na báze Novičoku, Západ tvrdí, že atentátnikom bol ruský agent FSB Sergej Fedotov, a dôvodom otravy bol predaj zbraní spoločnosti Emko na Ukrajinu. Všetci, ktorí spolu s Jemeljanom Gebrevom prišli do styku s jedom, majú ešte aj dnes vážne zdravotné problémy.

4. Otrávenie Skripalovcov

Dňa 12. marca 2018 vyhlásila vláda Spojeného kráľovstva, že v prípade pokusu o vraždu bývaleho plukovníka sovietskej vojenskej rozvedky GRU Sergeja Skripaľa a jeho 33 ročnej dcéry v anglickom meste Salisbury bol použitý Novičok. Sergej Skripaľ bol dvojitém agentom, pracoval aj pre britskú tajnú službu MI-6.

Po odchode do dôchodku v roku 2000 pracoval Sergej Skripaľ ako riaditeľ spoločnosti na likvidáciu munície a bojovej techniky, obchodoval teda aj so zbraňami. V roku 2006 bol v Rusku odsúdený, pretože Rusi zistili, že spolupracoval aj s Britmi. Skripaľ totiž zradil Rusov a vydal britskej tajnej službe MI-6 časť siete ruských agentov, nielen v Británii, ale aj v západnej Európe.

Zdroj: youtube.com

V roku 2010 si Rusi a Američania navzájom vymenili zatknutých agentov, a na slobodu sa tak dostal aj Sergej Viktorovič Skripaľ. Briti tvrdia, že Skripaľa otrávil agenti FSB, čo Rusi dôrazne odmietajú. Otrava Skripaľovcov však vyhostila vzťahy medzi USA, EÚ, Britániou a Ruskom. Západ v reakcii na údajné otrávenie vyhostil približne 30 ruských diplomatov, Rusi reagovali recipročne. Vtedajší minister zahraničných vecí Veľkej Británie Boris Johnson povedal, že ruskí agenti použili pri otrave Skripaľa Novičok A-234. Theresa Mayová vyhlásila, že buď šlo o priamu akciu ruského štátu proti Veľkej Británii, alebo ruská vláda stratila kontrolu nad niektorými svojimi agentmi. Boris Johnson, vtedajší minister zahraničných vecí Veľkej Británie sa následne odmietol pozdraviť podaním ruky s ruským veľvyslancom Alexandrom Jakovenkom, čo vyvolalo v Rusku škandál.

Novičok z prípadu Skripaľovcov si (údajne) vyžiadal aj život Dawn Surrageovej a vážne poškodil zdravie jej partnera Charlie Rowleya, obaja našli, podľa britskej vlády, ampulky so zvyškami Novičoku, ktoré mali odhodiť ruskí agenti Boširov a Petrov tak nešťastne, že sa nimi otrávil britskí občania a následne tieto ampulky objavila britská polícia.

5. Otrávenie Alexeja Navalného

Dňa 20. augusta 2020 prišlo ruskému opozičnému politikovi Alexejovi Navalnému na palube lietadla, ktoré letelo z Tomska do Moskvy, zle. Upadol do kómy, niekoľko hodín sa nachádzal v ruskej nemocnici, kde ho liečili a následne bol prevezený do Berlína, pretože Navalného blízki sa obávali o jeho život.

Nemeckí, švédski a francúzski vojenski špecialisti tvrdia, že Navalný bol otrávený Novičokom podobným A-242 alebo A-262. Podľa Mirzjanova tieto modifikácie Novičoku nemajú takú smrtiacu účinnosť ako A-232, západní špecialisti však predbežne nevylučujú ani tú možnosť, že ide o nový typ Novičoku. Jed sa podľa západných expertov nachádzal na hrdle fľašky, z ktorej Navalný pil v Tomsku minerálku. Západní experti tvrdia, že ide o oveľa smrteľnejší variant Novičoku, pričom otrava však postupuje oveľa pomalšie. Stopy po otrave sa našli v Navalného krvi a moči.

Angela Merkelová uviedla, že Navalný bol otrávený ruskou tajnou službou a so spojencami sa dohodla na vhodnej spoločnej reakcii na túto udalosť. Navalný je rovnako presvedčený, že za pokusom o jeho otrávenie

stojí Kreml. Preto je nepochopiteľné, že po úspešnej liečbe trvá Naval'nyj na návrate do Ruska a odmieta zostať v krajine, v ktorej mu zachránili život...

Zdroj: wikimedia commons

Slovo na záver

Novičok určite existuje. O tom nikto nepochybuje. Na sklonku Studenej vojny ho vyvíjali sovietski vedci a s veľkou pravdepodobnosťou dnes Rusi pokračujú v jeho vývoji ďalej. V súčasnosti však už nejde o čisto „ruský“ produkt – vzorec Novičoku je v odborných kruhoch všeobecne známy, schopnosť vyrobiť túto nervovoparalytickú látku majú mnohé laboratóriá na svete, takže aj tajné služby týchto krajín majú uvedenú látku k dispozícii. A ako bolo spomenuté vyššie, existujú aj tzv. špinavé modifikácie Novičoku, ktoré sa dostali do rúk ruského podsvetia, takže je oprávnené predpokladať, že k týmto má prístup aj medzinárodné podsvetie. Tak ako skoro pri všetkom, aj tu je to iba otázka ponuky a dopytu...

Obviňovať Rusko z útokov Novičokom má svoje pozadie. Istým kruhom v USA a na Západe vo všeobecnosti vyhovuje obraz Ruska ako nepriateľa Európy a s tým súvisí aj snaha Američanov, aby sa Čína a Rusko, či už jednotlivo alebo ako spojenci, nepresadzovali v európskom priestore. Kvôli udržaniu amerického vplyvu a znemožneniu rozširovania kontaktov EÚ s Ruskom a Čínou sú Spojené štáty a ich proamerickí „poskokovia“ v Európe ochotní urobiť čokoľvek... A ako sa ukazuje, organizovať rôzne spravodajské hry s Novičokom je pomerne jednoduché.

Rusi v minulosti dokázali, že ak potrebujú, dokážu všetky vybrané ciele bez väčších ťažkostí eliminovať aj bez Novičoku. Dôkazom je zlikvidovaný dvojité agent Litvinenko, terorista Changošvili či samozvaní čečenský prezident Dudajev alebo Maschadov a ďalší. Neúspešné atentáty, do ktorých je podľa západného mainstreamu údajne zapojená ruská tajná služba, môžu byť preto podľa skeptikov len spravodajskou hrou západných tajných služieb, hranou na príkaz či objednávku podľa amerického scenára...

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/novicok-jed-ruskej-tajnej-sluzby-alebo-dezinformacia-zapadu/>